

De Taallijn. Peuters *Interactief* met Taal

Pak maar uit!

**Activiteitencyclus voor
peuters**

Expertisecentrum Nederlands

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Planningsrooster	4
Vorbereiding	9
Fase 1 – Introductie	13
Fase 2 – Kernwoorden	18
Fase 3 – Verhaallijn	22
Fase 4 – Doorgaan op het thema	25
Fase 5 – Napraten	29
Eindevaluatie	32

Inleiding

Pak maar uit!

Sinterklaastijd is vaak een erg spannende tijd voor kinderen. Het is een thema dat erg leeft bij de kinderen en dat is op de peuterspeelzalen goed te merken! De Taallijn biedt binnen dit thema een activiteitencyclus waarbij kinderen niet alleen veel over Sinterklaas leren, maar tegelijk ook met taal experimenteren.

Hoe ziet de activiteitencyclus eruit?

De kinderen worden direct betrokken bij het thema door de grote postzak met cadeautjes die het lokaal wordt binnengebracht! Er zit ook een briefje bij: *van wie zou het zijn?* In één van de pakjes zit het prentenboek *Pietje Pedro en de mijter van Sint* van Coby Hol. Dit boek speelt een grote rol in de cyclus. Samen met Pietje Pedro ontdekken de kinderen wie Sinterklaas is en welk probleem hij heeft met de mijter van de Sint. Door het boek vaker voor te lezen, krijgen woordenschat, zinsconstructies en verhaalbegrip de kans zich te ontwikkelen. Het thema wordt verder verdiept met andere boeken, zodat kinderen de woorden ook in andere contexten tegenkomen. Aan het einde van de cyclus vindt er een evaluatie plaats: wat hebben de kinderen geleerd?

Hoe lang duurt het om de cyclus uit te voeren?

Het uitvoeren van de activiteitencyclus duurt ongeveer 3 weken, met een uitloop naar de vierde week.

We wensen u en de kinderen veel plezier met alle activiteiten van de komende weken!

EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS

Meer informatie over de bijbehorende boeken, cd-roms en dvd of over scholing in de Taallijn in de diverse regio's is te vinden op www.detaallijn.nl. Boeken, cd-roms en de dvd zijn te bestellen via www.onderwijsuitgaven.nl. Informatie over cursussen in de diverse regio's is ook te verkrijgen bij Sardes (030-2326200).

© 2010 Expertisecentrum Nederlands

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag voor commerciële doeleinden worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnames, of op enige andere wijze, zonder nadrukkelijke verwijzing naar Sardes en het Expertisecentrum Nederlands.

Planningsrooster

- Om de Taallijn uit te voeren is het belangrijk om een aantal kenmerkende activiteiten te organiseren. Deze zijn opgenomen in onderstaand planningsrooster.
- Bij sommige verwerkingsactiviteiten kunt u een keuze maken uit enkele activiteiten. Bijvoorbeeld waar het gaat om woorden oefenen, kunt u kiezen uit: een woordspelletje, een kimp spel of woorden uitbeelden.
- Na elke fase worden suggesties gegeven voor extra activiteiten die - bij tijd over - uitgevoerd kunnen worden, op elke willekeurige dag.
- Bij elke activiteit werkt u aan één of meerdere speerpunten van de Taallijn. Ook deze vindt u in het rooster terug.
- De dagindeling die in het rooster wordt aangegeven is bedoeld om de volgorde van activiteiten aan te geven. Wanneer u bijvoorbeeld een dag niet met Taallijn heeft gewerkt, gaat u de volgende dag verder waar u gebleven was.
- Uiteraard hoeft taalstimulering zich niet te beperken tot onderstaande activiteiten. Gedurende de hele dag kunt u kansen aangrijpen om taal te stimuleren, bijvoorbeeld tijdens de eet- en drinkmomenten, het buiten spelen of het opruimen.
- De activiteiten uit het planningsrooster staan verderop uitgebreider beschreven (zie pag. 14 en verder).

Speerpunten:

Mondelinge taal

Werken aan woordenschat

Ontluikende geletterdheid/interactief voorlezen

ICT en Multimedia

Ouderbetrokkenheid

Tijd	Fase en activiteit	Speerpunten
Vooraf	Vorbereiding	
	De pedagogisch medewerker bereidt het thema voor (zie pag. 9 en verder voor een uitgebreide toelichting)	
	Fase 1: Introductie	
Dagdeel 1	Anker: een postzak vol pakjes!	
	Inrichten van de thematafel	
Dagdeel 2	Prentenboek verkennen kleine kring met taalzwakke kinderen <ul style="list-style-type: none"> o Introductie o Verhaal verkennen o Nabespreken: kernwoorden verduidelijken 	
	Prentenboek voorlezen grote groep: <ul style="list-style-type: none"> o Introductie o Eerste keer voorlezen o Nabespreken: kernwoorden verduidelijken 	
Dagdeel 3	Versje/liedje met bewegingen	
	Portfolio	
	Extra activiteiten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Piet helpen met cadeautjes inpakken. <ol style="list-style-type: none"> a. Voor taalzwakke kinderen: woorden oefenen b. Voor taalsterke kinderen: cadeautjes labelen met je naam 2. Iets knutselen voor in de vertelkoffer 3. Spullen op de thematafel samen labelen <ol style="list-style-type: none"> a. Voor taalzwakke kinderen: nadruk op woorden herhalen b. Voor taalsterke kinderen: woorden herhalen en samen labelen 	
	Fase 2: Kernwoorden	
Dagdeel 4	Prentenboek voorlezen in de grote groep (tweede keer): <ul style="list-style-type: none"> o Introductie boek met vertelkoffer/verteltas o Verhaal voorlezen met extra aandacht voor kernwoorden o Nabespreken met aandacht voor kernwoorden 	
	Woorden oefenen <u>Kies uit:</u> <ul style="list-style-type: none"> o Woordspelletje 	

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kernwoorden bekijken op de computer ○ Kimspel ○ Woorden uitbeelden 	
Dagdeel 5	Portfolio bekijken	
	Foto's anker bekijken	
	<p>Extra activiteiten :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beeldwoordenweb <ol style="list-style-type: none"> a. Voor taalzwakke kinderen: woorden herhalen b. Voor taalsterke kinderen: woorden herhalen en uitbreiden 2. Schoen zetten met een verlanglijstje 3. De boot van Sinterklaas: <ol style="list-style-type: none"> a. Voor taalzwakke kinderen: kernwoorden aanbieden (varen, het water, de boot) b. Voor taalsterke kinderen: kinderen laten vertellen en kernwoorden aanbieden (de stoomboot, varen, de aankomst) 4. Eén van de vorige extra activiteiten (zie vorige fase) 	
Fase 3: Verhaallijn		
Dagdeel 6	<p>Prentenboek voorlezen in de grote groep (derde keer):</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Introductie met luistervraag ○ Verhaal voorlezen met aandacht voor de verhaallijn ○ Nabespreking met aandacht voor de verhaallijn 	
	<p>Verwerkingsactiviteit verhaallijn</p> <p><u>Kies uit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Platen op volgorde leggen ○ Naspelen van het verhaal 	
Dagdeel 7	Gesprekken in de kleine kring	
	<p>Extra activiteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een schoentje maken 2. Chocoladeletters : kleine kring 	

	<p>3. Het boek van Sinterklaas</p> <p>4. Eén van de vorige extra activiteiten (zie vorige fasen)</p>	
Fase 4: Doorgaan op het thema		
Dagdeel 8	<p>Verhalende en informatieve prentenboeken rondom het thema:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Oriënteren ○ Voorlezen ○ Nabespreken 	
	<p>Verwerkingsactiviteiten rondom het thema</p> <p><u>Kies uit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Boekenmuur ○ Liedje of versje ○ Kernwoorden op de computer ○ Spelen in de hoeken 	
Dagdeel 9	Sint en Piet op bezoek	
Dagdeel 10	Foto's bekijken	
	Digitaal prentenboek bekijken	
	<p>Extra activiteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pepernoten bakken 2. Sinterklaasgedichtje 3. Eén van de vorige extra activiteiten (zie vorige fasen) 	
Fase 5: Napraten		
Dagdeel 11	<p>Napraten bij de boekenmuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wat weten we nu? ○ Voorwerpen thema bij elkaar zoeken. ○ Verhaal aan de hand van de voorwerpen samenvatten. 	
	Zelf vertellen	
Dagdeel 12	<p>Verwerkingsactiviteiten rondom het thema</p> <p><u>Kies uit:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Boekenmuur ○ Liedje of versje ○ Kernwoorden op de computer ○ Spelen in de hoeken 	

		
	Evaluatie/zelfreflectie	
	Extra activiteiten : 1. Eén van de vorige extra activiteiten (zie vorige fasen)	
Na afloop	Eindevaluatie	
	De pedagogisch medewerkers bespreken na wat goed en minder goed ging. Verslaglegging en bewaren van materialen.	

Activiteitscyclus *Pak maar uit!*

Aandachtspunten vooraf:

- Anker voorbereiden. Zorg voor een grote postzak met allerlei cadeautjes erin. De cadeautjes hebben te maken met het thema en kunnen gebruikt worden om de kernwoorden te verduidelijken. Voorbeelden van voorwerpen in de postzak zijn: een wortel, verkleedspullen van Sint en Piet, handpoppen van Sint en Piet, speelgoedpaard of een plaatje van het paard van Sinterklaas, pepernoten, een speelgoedboot, hooi, een schoen, etc. Zorg ook voor een korte brief (met picto's) van de Sint bij de postzak (zie voor een voorbeeld bijlage 1).
- Verschillende boeken rondom het thema verzamelen. In bijlage 2 vindt u een boekenlijst van prentenboeken en informatieve boeken over Sinterklaas.
- Kernwoorden selecteren. Selecteer kernwoorden uit het thema én het prentenboek die u in het thema zal aanbieden, verduidelijken, oefenen en controleren. Gebruik hiervoor de woordenlijsten op de volgende pagina. In de lijst *Kernwoorden thema* zijn basiswoorden en verdiepingswoorden opgenomen. De basiswoorden zijn vooral geschikt voor de taalzwakke kinderen; de verdiepingswoorden voor de taalvaardige kinderen. De woorden zijn gerangschikt van gemakkelijk naar moeilijk. In de lijst *Kernwoorden prentenboek* zijn de belangrijkste woorden opgenomen uit het prentenboek. Deze woorden zijn gerangschikt van 'zeer essentieel voor het verhaal' naar 'minder essentieel voor het verhaal'. Dat wil zeggen dat het begrijpen van de eerst genoemde woorden uit deze lijst belangrijk is om het verhaal te kunnen volgen en/of te kunnen navertellen.

Selecteer ongeveer 20 woorden die geschikt zijn voor de minder taalvaardige kinderen en 20 woorden voor de meer taalvaardige kinderen. Maak hierbij eventueel gebruik van toetsgegevens of eerdere observaties. Er kan overlap tussen beide groepen woorden zijn. De woorden voor de taalzwakke kinderen kunt u bijvoorbeeld selecteren uit de makkelijke basiswoorden en de essentiële prentenboekwoorden. De woorden voor de taalvaardige kinderen kunt u bijvoorbeeld selecteren uit de laatste woorden van de basislijst en de eerste woorden van de verdiepingslijst, en de iets minder relevante woorden van het prentenboek.

De meeste woorden moeten onbekend zijn voor de kinderen. Streef ernaar dat de kinderen na een aantal dagen de geselecteerde kernwoorden passief beheersen: begrijpen ze u als u vraagt om de schoen aan te wijzen? Aan het einde van de cyclus moeten ze de meeste kernwoorden ook actief beheersen: kan het kind het pakje of de boot zelf benoemen?

Woordenlijsten:

Kernwoorden thema:

Basiswoorden:

het kind/de kinderen
de jas
de schoen
het lied(je)
de muts
zingen
het water
het paard
jarig zijn
springen
de tekening
het speelgoed
de nacht
de boot
de winter
varen
stout
de laars
de baard
het cadeau
de wind
de maan
het dak
waaien
het feest
de wortel
het lekkers
het pakje
de brief
de zak
oud

Verdiepingswoorden:

uitpakken
de stoomboot
versieren
huppelen
uitdelen
de schoorsteen
uitzwaaien
de veer
strooien
de staf
de mijter
hinniken
het verlanglijstje
de wens
het hooi
aankomen (van de boot)
de haven

Kernwoorden prentenboek:

Sinterklaas
Zwarte Piet
de mijter
het verlanglijstje
het pak(je)
inpakken
slapen
de brief
de verrassing
op bezoek gaan
het cadeau
openmaken
de wens vervullen
snappen
de verkeerde
ruilen
het idee
de intocht
te pakken krijgen
de storm
aankleden
de haven
piekeren
de keuken
blij
verbaasd
de boef
benauwd

- o Geleerde woorden bijhouden. U kunt in het gezinsportfolio of in een woordenmap bijhouden welke nieuwe woorden de kinderen hebben geleerd. Gebruik hierbij de kernwoorden als uitgangspunt. Op het moment dat meerdere pedagogisch medewerkers of groepshulpen aanwezig zijn, kan één van hen noteren welke woorden de peuters begrijpen of gebruiken. De peuters worden niet op een schoolse manier overhoord; de pedagogisch medewerker maakt notities van de woorden tijdens betekenisvolle activiteiten, zoals een taal- of denkspelletje of tijdens een bewegingsactiviteit in de speelzaal. Geef bijvoorbeeld een doe-opdracht (*Doe eens voor hoe je met pepernoten strooit. Kun je voor mij de baard uit de speelhoek halen?*), stel een vraag (*Wat is een baard?*) of wijs een voorwerp aan (*Wat is dat?*)

wijzend naar de baard). Ook kan ze de woordkennis evalueren door plaatjes of tekeningen bij de kernwoorden in het gezinsportfolio of de woordenmap te plakken en na een aantal weken of maanden met de kinderen na te gaan of ze de woorden nog kennen.

- Verwerkingsactiviteiten bij prentenboek/thema voorbereiden. Bijvoorbeeld: knutsel- en tekenwerkjes, liedjes, versjes, pepernoten bakken, activiteiten bij de boekenmuur (bijvoorbeeld voorkant van het boek kopiëren om in te kleuren), etc.
- Verwelkomen Sint en Piet voorbereiden. Wanneer Sint en Piet in de buurt of op de peuterspeelzaal aankomen, worden ze verwelkomd door de kinderen. Zorg voor extra begeleiding van ouders en eventueel vervoer bij dit uitstapje.
- Activiteiten bij de computer voorbereiden. Zet het digitale prentenboek op één of meerdere computers in het lokaal. Zorg voor een digitale camera zodat er tijdens het anker en de aankomst van de Sint foto's gemaakt kunnen worden.
- Ouders bij het thema betrekken. Voor alle kinderen komt er een eigen gezinsportfolio of heen-en-weer-boekje. Dit is een boek dat heen en weer gaat tussen het kind en de ouders, en de peuterspeelzaal. U kunt hiervoor het voorbeeld van het gezinsportfolio uit bijlage 7 gebruiken of een eigen versie maken. De kinderen verzamelen een aantal werkjes voor het gezinsportfolio. In het gezinsportfolio is op enkele bladzijdes al voorgedrukt wat de bedoeling is en er zitten lege bladzijdes in waar de kinderen zelf hun werk kunnen inplakken. Zowel ouders als pedagogisch medewerkers kunnen met een portfolio de ontwikkeling van het kind volgen. Schrijf ook een brief voor de ouders waarin het thema en de activiteiten worden toegelicht (zie bijlage 3 voor een voorbeeld) en vraag op tijd hulp van ouders bij activiteiten.
- Prentenboek meegeven. Geef kinderen om de beurt een prentenboek mee naar huis zodat ouders het thuis kunnen voorlezen. Zorg voor een boek dat past bij het thema (zie bijlage 2 voor boekentips). Geef eventueel ook een bijpassend voorwerp van de thematafel mee om het verhaal te ondersteunen. Ouders kunnen ook samen met hun kind zelf een boek uit de bibliotheek kiezen. Vraag ouders na het voorlezen een pagina uit het gezinsportfolio in te vullen (zie bijlage 7).
- Leidstervaardigheden. Lees de achtergrondinformatie bij de verschillende leidstervaardigheden in het boek *Peuters Interactief met Taal*. Ga eventueel aan de hand van de evaluatie van eerder uitgevoerde thema's na welke vaardigheden u bij het komende thema extra aandacht wilt geven.
- Inrichten speelleeromgeving. Het inrichten van de speelleeromgeving hoeft niet meteen klaar te zijn. Wanneer peuters kunnen meedenken en meehelpen bij de inrichting gaat een thema nog meer leven in de groep. U kunt ook de ouders betrekken bij het inrichten van de leeromgeving. Hieronder volgen enkele suggesties voor de leeromgeving.

Ideeën voor het inrichten van de speelleeromgeving:

- Boekenhoek en boekenrekje. In de boekenhoek kunnen kinderen zelfstandig boekjes bekijken of 'voorlezen'. De boekenhoek is gezellig ingericht met kussens, knuffels, posters en een luie stoel of bank. Zorg ervoor dat in deze hoek voldoende boeken liggen en leg er regelmatig nieuwe boeken neer, zodat de hoek aantrekkelijk blijft voor kinderen. In de hoek staat een boekenrekje waarop enkele (voorgelezen) boeken staan uitgestald.
- Boekenmuur. Op de boekenmuur hangen gaandeweg steeds meer tekeningen en knutselwerkjes van de kinderen, woordkaarten, gekopieerde platen uit het boek en andere afbeeldingen die bij het thema aan de orde zijn geweest. Praat regelmatig met enkele peuters over alles wat er op de boekenmuur hangt of wat er nieuw is. Ook ouders kunnen samen met hun kind praten over het boek en in één oogopslag zien waar de kinderen mee bezig zijn.
- Schrijfhoek. In deze hoek ligt allerlei schrijfmateriaal, zoals stiften, potloden, stempels, magneetletters, papier, krijtbord, etc. Kinderen kunnen in deze hoek bijvoorbeeld in het grote boek van Sinterklaas tekenen of schrijven of een verlanglijstje maken.
- Hoeken en materialen labelen. Op stroken papier of kaartjes kunnen de namen worden geschreven van de verschillende hoeken (bijvoorbeeld de boekenhoek) en materialen (bijvoorbeeld van de thematafel). Teken waar mogelijk een picto bij het woord. Het doel is niet kinderen al te leren lezen, maar om te laten zien dat je met geschreven taal iets duidelijk kunt maken. Door te schrijven in het bijzijn van de kinderen gaan ze zich realiseren dat je gesproken woorden kunt vastleggen op papier.
- Thematafel. Concrete materialen ondersteunen het voorlezen van prentenboeken. Richt daarom een thematafel in waarop allerlei voorwerpen liggen die passen bij het thema en het centrale boek. Betrek de kinderen bij het inrichten van de thematafel. Ze kunnen zelf spullen van thuis meenemen of zelf materialen maken, bijvoorbeeld het knutselen van mijter.
- Computerhoek. In de computerhoek kunnen kinderen in tweetallen het centrale prentenboek (digitaal) nog een keer bekijken en beluisteren (zie cdrom) of foto's bekijken die tijdens het thema zijn gemaakt.
- Vertelkoffer/verteltas. De pedagogisch medewerker kan de voorwerpen van de thematafel in een tas of koffer doen, die ze gebruikt als introductie van het prentenboek. Eén voor één worden de voorwerpen uit de tas/koffer gehaald, waardoor kinderen nieuwsgierig worden. Dit spanningselement motiveert kinderen om actief deel te nemen aan de voorleesactiviteit.
- Inpakhoek. In deze hoek kunnen verschillende spullen worden ingepakt als cadeautje. Denk bijvoorbeeld aan kosteloos materiaal als melkpakken, wc-rolletjes, blikjes etc. Tijdens het inpakken kunt gesprekken met de kinderen voeren, waarin enkele kernwoorden aan bod komen, zoals inpakken, het cadeau, het pakje, uitpakken, jarig zijn. Ook kunt u met de kinderen tijdens het inpakken de pakjes met elkaar vergelijken en praten over de verschillende vormen, grootte en kleur (*welke is het grootst, dit cadeautje is kleiner dan dat cadeautje, welk cadeautje is rond*, etc). Met enkele kinderen kunt u namenlabels schrijven voor aan de cadeautjes.

Fase 1 Introductie

Anker: een postzak vol pakjes!

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 20 min.

Een grote postzak met pakjes wordt door de postbode (of iemand anders) binnen gebracht. *Wat zou er in zitten? En van wie komen de cadeautjes?* In de pakjes zitten spullen die de kernwoorden van het thema uitbeelden of te maken hebben met kernwoorden. Denk bijvoorbeeld aan een baard, wortel en hooi, een speelgoed (stoom)boot, een veer van de hoed van zwarte Piet, een ingelijste foto van een dak, etc. In één van de pakjes zit het centrale prentenboek. Aan de postzak hangt een kort briefje van Sinterklaas. Kopieer de voorbeeldbrief uit bijlage 1 of maak zelf een brief en schrijf deze groot uit op een flap. Vervang enkele woorden door kleine tekeningen, zodat kinderen kunnen 'meelezen'.

Lees het briefje samen met de kinderen voor en bespreek de inhoud en de afzender.

- o *Sinterklaas? Wie is dat? En zwarte Piet?*
- o *Wat wil Sinterklaas dat we doen met de cadeautjes?*

Daarna mogen kinderen om de beurt een pakje uitpakken. Laat zoveel mogelijk de kinderen de voorwerpen benoemen. Vraag ook aan ze wat het voorwerp met Sinterklaas te maken heeft.

- o *Een baard? Heeft zwarte Piet een baard dan?*
- o *Waar zit de baard bij Sinterklaas? Doe eens voor.*
- o *Een paard, goed zo. Van wie is dit paard denk je?*

Als kinderen het voorwerp niet kunnen benoemen, benoemt u zelf het voorwerp en verduidelijkt u de relatie met Sinterklaas. U kunt iets voordoen (bijvoorbeeld baard omdoen) of uitbeelden (boot laten varen).

Herhaal de woorden in verschillende zinnen:

- o *Kijk, dit is een wortel.*
- o *Een wortel kun je opeten.*
- o *Het paard van Sinterklaas vindt wortels lekker!*
- o *Vinden jullie wortels ook lekker?*

Laat indien mogelijk iemand foto's maken van deze activiteit. Maak foto's van de kinderen met de verschillende voorwerpen, zodat er later over gepraat kan worden.

Inrichten thematafel

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat

Duur: 10 min. Deze activiteit kan aansluitend aan het anker plaatsvinden of op een later moment diezelfde dag.

Kinderen mogen om de beurt hun uitgepakte cadeautje uit de postzak op de thematafel leggen. Laat kinderen het voorwerp benoemen en/of herhaal zelf het woord en geef (nogmaals) verduidelijking door *voor te doen* waar het voorwerp voor is (bijvoorbeeld boot laten varen in een bakje water), *uit te leggen* (een baard zijn lange haren op je kin, hooi is eten voor het paard), of het woord *uit te breiden* met andere woorden (bijvoorbeeld het paard eet de wortel).

Prentenboek verkennen kleine kring met taalzwakke kinderen

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: .. x15 min.

Wanneer u in de kleine kring werkt, gaat u met het groepje kinderen aan een tafel of op kussens op de grond zitten, bijvoorbeeld in de boekenhoek. Ga zo zitten dat u overzicht heeft over de rest van het lokaal. Uw collega/stagiaire kan op dat moment de andere kinderen opvangen. Daarbij is het handig als u van tevoren doorspreekt wat de andere kinderen gaan doen. Wanneer u alleen voor de groep staat kunt u de andere kinderen uitleggen dat ze u even niet mogen storen. Dit kunt u bijvoorbeeld doen door te werken met een stip/handje.

Introductie

Introduceer het prentenboek *Pietje Pedro en de mijter van Sint* in een klein groepje van 3-5 kinderen. Selecteer hiervoor de minder taalvaardige kinderen. Heeft u veel taalzwakke kinderen in de groep, dan maakt u meerdere groepen, bijvoorbeeld 2 groepjes van 4 kinderen, en organiseert u meerdere keren een kleine kring. Maak gebruik van de spullen van de thematafel om woorden te verduidelijken. Laat de kaft van het boek zien. Bespreek wat er op de kaft te zien is en blader door het boek.

Verhaal verkennen

Lees de tekst nog niet letterlijk voor, maar laat ruimte voor kinderen om te reageren op de illustraties. Zorg bij taalzwakke kinderen in het begin voor veel taalaanbod (dus benoem zelf wat er gebeurt op de platen, wat u opvalt, reageer op het verhaal, etc.).

- Betrek de taalzwakke kinderen bij het verhaal door vooral gesloten vragen te stellen.
 - Ja/nee vragen: *Gaat Sinterklaas met de auto naar Nederland?*
 - Aanwijsvragen: *Waar pakt de inpakpiet het cadeautje in?*
 - Of/of vragen: *Wat wil Annemiek graag van Sinterklaas hebben? Zijn staf of zijn mijter?*
 - Tegendeelvragen: *Dit is toch niet zwarte piet? (terwijl u Sinterklaas aanwijst).*

Nabespreken: kernwoorden verduidelijken

Verduidelijk de kernwoorden van het prentenboek aan de hand van de voorwerpen op de thematafel of door iets voor te doen of door uitleg te geven met eenvoudige woorden:

- o *Annemiek heeft op haar verlanglijstje geschreven dat zij de mijter van Sinterklaas zou willen hebben* (laat een verlanglijstje en de mijter van de thematafel zien).
- o *Pietje Pedro pakt de mijter voor Annemiek in* (dit kunt u uitbeelden door een pakje in te pakken).
- o *Tijdens het voorlezen kunt u het woord storm in gemakkelijkere woorden uitleggen.*

Prentenboek voorlezen in de grote groep (eerste keer)

Speerpunten: ontluikende geletterdheid, woordenschat, mondelinge taal

Duur: 20 min.

Introductie

Introduceer het prentenboek in de grote groep. Maak gebruik van spullen van de thematafel of maak bij het prentenboek een aparte vertelkoffer/verteltas met handpoppen en specifieke spullen die te maken hebben met het boek.

Eerste keer voorlezen

Laat de voorkant van het prentenboek *Pietje Pedro en de mijter van Sint* zien en laat de kinderen voorspellingen doen:

- o *Wat zie je op de voorkant?*
- o *Waar zou het boek over gaan?*

Lees de titel voor, wijs aan waar je dit kunt lezen en vraag aan de kinderen waar ze nu denken dat het boek over zal gaan. Lees het boek letterlijk voor en besteed aandacht aan de kernwoorden. Leg het woord uit door middel van de prenten of concreet materiaal of beeld het woord uit (bijvoorbeeld een cadeautje inpakken → pak tijdens de kring een pakje in en verwoord wat u doet). Laat tijdens het voorlezen de prenten zien en laat kinderen reageren op het verhaal en de platen.

Nabespreken: kernwoorden verduidelijken

Besteed na het voorlezen opnieuw aandacht aan de kernwoorden in het verhaal. Gebruik spullen van de thematafel of vertelkoffer om woorden te verduidelijken.

Versje of liedje met bewegingen

Speerpunten: woordenschat

Duur: 10 min.

Bied een versje of liedje aan dat te maken heeft met het thema. Laat kinderen tijdens het versje/liedje bijpassende bewegingen maken (kinderen doen bijvoorbeeld net alsof ze pepernoten strooien, rijden paard of klimmen op de daken).

Portfolio

Speerpunten: ouderbetrokkenheid

Duur: 10 min.

Vul een pagina van het gezinsportfolio met een foto van het kind tijdens het anker en laat de peuter bedenken wat erbij geschreven moet worden. De kinderen nemen het portfolio mee naar huis, zodat ouders er thuis met hun kind over kunnen praten. Vraag aan ouders of ze thuis ook iets in het portfolio willen plakken, tekenen of schrijven.

Extra activiteiten:

1. Piet helpen met cadeautjes inpakken

Speerpunten: woordenschat of ontluikende geletterdheid

Duur: 15 min.

De kinderen worden hulppiet en pakken dozen, wc-rolletjes, potjes, melkpakken, etc. in met inpakpapier. Dit kunt u bijvoorbeeld doen in de inpakhoek.

➤ Voor de taalzwakke kinderen:

Praat tijdens het inpakken over de woorden inpakken, uitpakken, het cadeau, het pakje, jarig zijn.

- *Heb je wel vaker een cadeautje ingepakt? Voor wie?*
- *Wanneer mag je cadeautjes uitpakken?*

➤ Voor de taalsterke kinderen:

Maak namenlabeltjes voor de cadeautjes en schrijf samen met het kind de naam op. Kinderen die willen mogen zelf hun naam schrijven. De pakjes worden gebruikt om het lokaal te versieren, om mee te spelen in de themahoek of voor op de thematafel.

2. Iets knutselen voor in de vertelkoffer

Speerpunten: mondelinge taal

Duur: 15 min.

Maak samen met de kinderen een voorwerp dat gebruikt kan worden bij het naspelen van het verhaal. Denk bijvoorbeeld aan het maken van een mijter van papier of het knutselen van Sinterklaas van wc-rolletjes, verf en watten (zie bijlage 4 voor een voorbeeld). Praat met de kinderen over de relatie met het boek:

- *Wat wilde Annemiek graag van Sinterklaas hebben?*
- *Wie zorgde ervoor dat Annemiek de mijter van Sinterklaas kreeg?*

3. Spullen op de thematafel samen labelen

Speerpunten: woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

➤ Voor de taalzwakke kinderen:

Herhaal de kernwoorden aan de hand van de spullen van de thematafel, bijvoorbeeld:

- *Kun jij het cadeautje pakken?*
- *Wijs het paard van Sinterklaas maar aan.*
- *Dit is de baard van Sinterklaas (doe de baard voor).*

Schrijf eventueel in het bijzijn van de kinderen voor 1 of 2 voorwerpen de naam op een kaartje, maak er een kleine tekening bij en laat kinderen het kaartje bij het voorwerp leggen.

- *Hier heb ik het paard geschreven. Leg dit kaartje maar bij het paard.*

➤ Voor de taalsterke kinderen:

Met een klein groepje kinderen die geïnteresseerd zijn in letters/schrijven maakt u labels bij de materialen op de thematafel. Op kleine kaartjes schrijft u het woord met het bijbehorende lidwoord (bijvoorbeeld *het paard*) en spreekt het woord hardop uit terwijl u schrijft. Kinderen die de letter van hun naam herkennen kunnen deze onderstrepen of naschrijven.

Fase 2 Kernwoorden

Prentenboek voorlezen in de grote groep (tweede keer)

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 20 min.

Introductie boek met vertelkoffer/verteltas

Doe enkele voorwerpen die te maken hebben met het verhaal in een vertelkoffer of verteltas, bijvoorbeeld een mijter, een poppenbed, een handpop van Sinterklaas, een popje dat Annemiek zou kunnen zijn. Haal de voorwerpen één voor één tevoorschijn en laat peuters vertellen welke ervaringen ze hebben met het voorwerp.

- Manieren om reacties uit te lokken bij taalzwakke kinderen
 - *Dit is het bed van Sinterklaas, heb jij ook een bed? Waar staat dat dan?*
 - *Als Annemiek gaat slapen, doet ze een verlanglijstje in haar schoen. Wat vraagt Annemiek aan Sinterklaas?*
 - *Zou je graag de mijter van Sinterklaas willen hebben?*
- Manieren om reacties uit te lokken bij taalsterke kinderen
 - *Waar heb je je schoen neergezet?*
 - *Wat staat er in de brief die Annemiek krijgt van Pietje Pedro?*

Verhaal voorlezen met extra aandacht voor kernwoorden

Lees vervolgens het verhaal opnieuw voor (letterlijk). Laat kinderen reageren op het verhaal en de illustraties. Gebruik spullen uit de vertelkoffer om woorden te verduidelijken.

Nabespreken met aandacht voor kernwoorden

Besprek het verhaal na met de kinderen. Verduidelijk de kernwoorden uit het boek met de voorwerpen uit de vertelkoffer, de illustraties uit het boek en door woorden uit te beelden of uit te leggen.

Woorden oefenen

Speerpunten: woordenschat

Duur: 10 min. Deze activiteit kan aansluitend aan de vorige activiteit plaatsvinden of op een later moment diezelfde dag.

Laat kinderen oefenen met de kernwoorden uit het boek. Dit kan op verschillende manieren. Kies uit één van onderstaande activiteiten:

Woordspelletje

Zing samen met de kinderen een liedje of zeg een versje op waarin enkele kernwoorden aan bod komen. Leg de spullen uit de vertelkoffer in het midden van de kring. Telkens wanneer het voorwerp genoemd wordt in het liedje/versje, mag één peuter het pakken.

Kimspel

Enkele voorwerpen van de thematafel worden op een tafel gelegd. De kinderen vertellen welke voorwerpen ze zien. Er wordt een doek over de voorwerpen gelegd. Weten de kinderen nog welke voorwerpen er lagen? Neem nu een voorwerp weg, zonder dat kinderen het zien. Welk voorwerp is er verdwenen?

Woorden uitbeelden

Geef de kinderen in de speelzaal (bijvoorbeeld met Sinterklaasmuziek) bewegingsopdrachten met de kernwoorden, bijvoorbeeld *Strooi met pepernoten*. Doe zelf alsof u pepernoten strooit. Kinderen doen het na. Andere woorden om uit te beelden: *varen in de stoomboot van Sinterklaas* (wiegend heen en weer bewegen door de zaal), *hinniken als het paard van Sinterklaas*, *over de daken lopen* (over een bank lopen), *springen als zwarte piet*, *cadeautjes uitpakken*, *lopen als een oude man*.

Portfolio bekijken

Speerpunten: mondelinge taal, ouderbetrokkenheid

Duur: 10 min.

In het gezinsportfolio kan een kopie van een pagina uit het boek *Pietje Pedro en de mijter van Sint* of het lied dat de kinderen samen hebben geleerd, ingeplakt worden. De peuters nemen het gezinsportfolio mee naar huis. De kinderen kunnen het verhaal van het centrale prentenboek aan hun ouders vertellen of samen het lied zingen. Vraag aan de ouders of zij zelf thuis ook iets in het portfolio willen plakken, tekenen of schrijven, bijvoorbeeld over wat het kind in de schoen heeft gekregen of andere ervaringen met Sinterklaas. Laat de ouders weten wanneer het gezinsportfolio weer terug moet. Bekijk samen met de kinderen de portfolio's en laat kinderen vertellen over wat ouders in het portfolio gedaan hebben.

Foto's anker bekijken

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ict en multimedia

Duur: 10 min.

Bekijk samen op een computerscherm, met een beamer of met een digitaal fotolijstje de foto's die gemaakt zijn bij het anker. Laat kinderen vertellen over de foto's. Het leukst is natuurlijk als ze zelf op de foto staan. Stimuleer kinderen om de kernwoorden van het thema te gebruiken door vragen te stellen of te prikkelen.

- *O, ja, dat cadeautje had jij toen uitgepakt! Hoe heet dat ook al weer?*
- *Dat vindt zwarte Piet toch zo lekker? (wortel)*

Extra activiteiten

1. Beeldwoordenweb

Speerpunten: woordenschat, mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

Maak samen met een klein groepje kinderen een beeldwoordenweb rondom Sinterklaas. Schrijf in het midden van een flap het woord *Sinterklaas* met een bijbehorende picto.

➤ Voor de taalzwakke kinderen:

Pak de spullen van de thematafel erbij of gebruik foto's van de spullen. Om de beurt mag een kind een voorwerp of foto pakken. Stimuleer kinderen de kernwoorden nu zelf te gebruiken:

- *Wat heb je gepakt? Hoe heet dat?*
- *Is dat een baard of een wortel?*

Plak de foto's in het beeldwoordenweb of maak een kleine tekening. Schrijf het woord (bijvoorbeeld *de wortel*) erbij.

➤ Voor de taalsterke kinderen:

Laat kinderen vervolgens woorden noemen die bij het thema horen en schrijf ze op in woord en beeld.

- *Wat hoort er allemaal bij Sinterklaas?*
- *Waar moet je nog meer aan denken?*
- *Wat ligt er allemaal op de thematafel?*

Na afloop gaan kinderen op zoek naar bijbehorende plaatjes in tijdschriften, folders of kranten en plakken deze erbij.

2. Schoen zetten met een verlanglijstje

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

Laat alle kinderen hun (zelfgeknutselde) schoen zetten. Kinderen mogen een verlanglijstje tekenen. Schrijf op wat het kind vertelt over zijn of haar tekening. De verlanglijst mag in de schoen en de volgende dag zit er iets lekkers in!

3. De boot van Sinterklaas

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat

Duur: 10 min.

Speel met de kinderen de boottocht van Sinterklaas na. Gebruik een grote bak met water en een speelgoedbootje om de woorden *varen*, *de (stoom)boot*, *het water* en evt. *de aankomst* uit te beelden.

➤ Voor de taalzwakke kinderen:

Laat het bootje over het water varen en verwoord zelf wat er gebeurt: *Kijk, dit is de boot van Sinterklaas. De boot vaart over het water. O, er komt water in de boot.* Gebruik de woorden *varen*, *het water* en *de boot* een aantal keer in verschillende zinnen. Laat vervolgens één van de kinderen met de boot varen. Stimuleer kinderen om te vertellen wat ze zien en om de woorden zelf te gebruiken.

➤ Voor de taalsterke kinderen:

Laat het bootje over het water varen en stimuleer kinderen om te verwoorden wat er gebeurt. Ga op het verhaal van de kinderen in en gebruik daarbij de woorden *de stoomboot*, *varen*, *de aankomst*. Stimuleer kinderen om deze woorden zelf ook te gebruiken.

Fase 3 Verhaallijn

In deze fase ligt de nadruk op de verhaallijn van het prentenboek. De kinderen kennen nu de belangrijkste woorden van het boek. De volgende stap is dat ze ook de verhaallijn kunnen volgen en naspelen of navertellen.

Prentenboek voorlezen in de grote groep (derde keer)

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 20 min.

1. Introductie met luistervraag

Stel voorafgaand aan het voorlezen een luistervraag over het verhaal, om de betrokkenheid van kinderen te bevorderen. Voorbeelden van luistervragen bij het prentenboek *Pietje Pedro en de mijter van Sint* zijn:

- *Waar valt de mijter van Sinterklaas tijdens de storm?*
- *Wat wil Annemiek graag van Sinterklaas hebben?*

2. Verhaal voorlezen met aandacht voor de verhaallijn

Stel tijdens het lezen vragen over de hoofdpersoon, de belangrijkste gebeurtenissen en over oplossingen van het probleem.

➤ Suggesties voor vragen voor de taalzwakke kinderen:

- *Wijs Pietje Pedro eens aan.*
- *Wie maakt de mijter van Sinterklaas schoon?*
- *Heeft Annemiek veel op haar verlanglijstje staan?*
- *Pakt Pietje Pedro de mijter van Sinterklaas als hij wakker is?*
- *Is Annemiek blij dat Sinterklaas bij haar op bezoek komt?*

➤ Suggesties voor vragen voor de taalsterke kinderen:

- *Vindt Pietje Pedro het moeilijk om de wens van Annemiek te vervullen?*
- *Waarom pakt Pietje Pedro de mijter van Sinterklaas?*
- *Wat staat er in de brief die Annemiek van Pietje Pedro krijgt?*
- *Hoe loopt het verhaal af?*

3. Nabespreking met aandacht voor de verhaallijn

Besprek met de kinderen het antwoord op de vooraf gestelde luistervraag. Stel ook na het voorlezen vragen over de hoofdpersoon, de belangrijkste gebeurtenissen en over de oplossing van het probleem. Vraag naar oorzaken en gevolgen in het verhaal.

Verwerkingsactiviteit verhaallijn

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Duur: 15 min. Deze activiteit kan aansluitend aan de vorige activiteit plaatsvinden of op een later moment diezelfde dag.

Organiseer een verwerkingsactiviteit na het voorlezen waarbij kinderen de verhaallijn herhalen. Kies uit één van onderstaande activiteiten:

Platen op volgorde leggen

Kopieer (liefst in kleur) enkele belangrijke pagina's uit het prentenboek. Eventueel kunt u de kopieën lamineren. Laat kinderen de platen in de juiste volgorde leggen en erbij vertellen. Ondersteun kinderen door vragen te stellen over het verhaal.

- Voor de taalzwakke kinderen:
 - *Sinterklaas kwam met de boot naar Nederland he? Op welk plaatje zie je dat?*
 - *Wie is dit?*
 - *Wat zie je hier?*

- Voor de taalsterke kinderen:
 - *Hoe begint het verhaal?*
 - *Wat gebeurde er daarna?*

De platen worden aan de boekenmuur gehangen.

Naspelen van het verhaal

Kinderen spelen het verhaal na met verkleedspullen of handpoppen in de kleine kring onder begeleiding van de pedagogisch medewerker.

- Voor de taalzwakke kinderen: U vertelt het verhaal en geeft zondig het voorbeeld bij het uitbeelden van het verhaal.
- Voor de taalsterke kinderen: U stimuleert kinderen door vragen te stellen om zelf het verhaal na te vertellen en uit te beelden.

Gesprekken in de kleine kring

Speerpunten: mondelinge taal

Duur: 15 min.

Organiseer een reeks van gesprekken over het thema Sinterklaas in de kleine kring. In groepjes van maximaal 5 peuters komen alle kinderen aan bod. Deze gesprekken kunnen gaan over de foto's van het anker of een andere activiteit die ze samen gedaan hebben. Maar het kan ook gaan over de spullen op de thematafel of over een probleem dat de pedagogisch medewerker aan de orde stelt. Zeg bijvoorbeeld dat u heeft gehoord dat Sinterklaas zijn grote boek kwijt is en nu niet meer weet welk kind welk cadeautje wil. Of dat een paar zwarte Pieten de boot naar Nederland hebben gemist en achter zijn gebleven in Spanje. Of dat Amerigo, het paard van Sinterklaas, ziek is en dat hij nu geen cadeautjes

kan rondbrengen. Stel vragen om kinderen uit te lokken na te denken over het probleem.

Uitlokstrategieën :

- Meegaan met een uitspraak of redenering: *Dus het paard moet naar de dokter. En wat doet de dokter dan om het paard weer beter te maken, denk je?*
- Opzettelijk een fout maken: *Ik pak even het plaatje van het paard van Sinterklaas erbij* (en een plaatje van een koe laten zien).
- Twijfel zaaien: *Kan Sinterklaas niet zonder zijn boek dan?*
- Doorvragen: *De pieten moeten naar Nederland komen? Hoe komen ze hier dan?*

Probeer na afloop het probleem ook echt op te lossen, bijvoorbeeld door een briefje naar de Sint te schrijven met de oplossing van de kinderen of door verlanglijstjes te maken en op te sturen.

Extra activiteiten

1. Een schoentje maken

Speerpunten: mondelinge taal

Duur: 15 min.

Laat kinderen een schoentje knutselen om straks ook zelf te kunnen zetten (zie bijlage 4 voor een voorbeeld). Praat tijdens het knutselen over het zetten van je schoen. *Heb jij thuis je schoen al gezet? Waar heb je je schoen neergezet? Bij de deur? En wat zat er in?*

2. Chocoladeletters: kleine kring

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

De pedagogisch medewerker verzamelt enkele chocoladeletterdoosjes, bij voorkeur van beginletters van de namen van enkele kinderen. Kinderen die geïnteresseerd zijn in letters bekijken de doosjes en praten in de kleine kring over welke letters het zijn, of ze in hun naam voorkomen, etc.

3. Het boek van Sinterklaas

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

Maak samen met de kinderen het boek van Sinterklaas. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld een groot boek met blanco vellen papier. Laat kinderen tekenen of verven wat ze aan Sinterklaas willen vertellen over zichzelf. *Wat moet er over jou in het grote boek staan? Of: Wat zou je graag van Sinterklaas willen hebben?* De pedagogisch medewerker schrijft op wat het kind bij de tekening vertelt.

Fase 4 Doorgaan op het thema

Wanneer kinderen meerdere keren met de nieuwe woorden uit het prentenboek in aanraking komen, is de kans groot dat ze de woorden en hun betekenis onthouden. Daarbij is van belang dat de kinderen de woorden niet alleen in de context van het prentenboek tegenkomen, maar ook in een andere context. Dit kan door middel van activiteiten met concrete materialen, door het verhaal na te spelen, maar ook door andere boeken of teksten aan te bieden waarin hetzelfde thema centraal staat en dus veel dezelfde woorden voorkomen.

Verhalende en informatieve prentenboeken rondom het thema Speerpunten: woordenschat, mondelinge taal

Duur: 20 min.

➤ Oriënteren

Verzamel enkele informatieve en/of verhalende prentenboeken over Sinterklaas (zie bijlage 2 voor een boekenlijst). Bekijk samen de illustraties in de boeken en bespreek wat hetzelfde is en wat verschillend. Laat de kernwoorden ook hier weer aan bod komen.

- *He, hier heeft Sinterklaas een witte baard. En in dat boek? Ja, daar is zijn baard grijs.*
- *De kinderen zetten allebei hun schoen. Dit meisje zet een rode schoen voor Sinterklaas. En het jongetje zet zijn sportschoenen neer.*
- *Hoe ziet zwarte piet er hier uit? Ziet hij er in dat boek hetzelfde uit?*

➤ Voorlezen

Kies samen met de kinderen één boek uit om interactief voor te lezen.

➤ Nabespreken

Bespreek na het voorlezen de verschillen en overeenkomsten met het centrale prentenboek. Stel vragen om kinderen uit te lokken na te denken over wat hetzelfde is met het centrale prentenboek en wat er anders is.

- Suggesties voor vragen voor de taalzwakke kinderen:
 - *Weet je nog dat Annemiek de mijter van Sinterklaas wilde? Wilde het meisje in dit boek ook een cadeau van Sinterklaas?*
 - *Annemiek had een heel kort verlanglijstje, had dat andere meisje ook maar weinig op haar verlanglijstje staan?*
 - *In het boek over Pietje Pedro kwam Sinterklaas op bezoek. Wie komt er in het andere boek op bezoek?*

➤ Suggesties voor vragen voor de taalsterke kinderen:

- *Weet je nog het verhaal van Pietje Pedro en Annemiek? In allebei de boeken gaat het over een meisje dat een verlanglijstje heeft. Wat is nog meer hetzelfde in beide boeken?*
- *In dit boek wil Annemiek graag een speciaal cadeau van Sinterklaas. Welk cadeau krijgt dit jongetje/meisje in het andere boek?*

Verwerkingsactiviteiten rondom het thema

Duur: 10 min.

Organiseer verwerkingsactiviteiten rondom het thema. Kies uit één van onderstaande activiteiten:

Boekenmuur

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat

Breid de boekenmuur uit met tekeningen en knutsels van kinderen. Praat met de kinderen over wat ze gemaakt hebben. Bespreek ook de relatie met het centrale prentenboek.

Liedje of versje

Speerpunten: mondelinge taal

Zing samen een liedje of zeg een versje op rondom het thema. Kinderen maken er bewegingen bij. De eerste keren doet u de bewegingen voor; later laat u vooral de kinderen de bewegingen uitvoeren.

Spelen in de hoeken

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Speel met enkele kinderen mee in de hoeken, bijvoorbeeld in de pakjeshoek. Pak zelf een pakje in. Zeg voor wie het is en schrijf de naam erop. Praat met de kinderen over de vorm, kleur of grootte van de pakjes.

Sint en Piet op bezoek

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat

Duur: 20-30 min.

Indien mogelijk komen deze week Sinterklaas en Zwarte Piet op bezoek of worden in de buurt verwelkomd. Maak tijdens het bezoek foto's, vooral ook waar kinderen op staan.

Tip: Zet de foto's in een powerpointpresentatie en spreek samen met de kinderen de woorden in. Laat kinderen vertellen wat er te zien is op de foto of wat er ze ervan vonden. Kinderen kunnen dit later op de computer bekijken en beluisteren, maar het is ook leuk om aan ouders te laten zien.

Foto's kijken

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, Ict en multimedia

Duur: 10 min.

Bekijk (eventueel in groepjes) de digitale foto's van de aankomst van de Sint. Stel vragen om reacties uit te lokken :

- *Wat gebeurde er hier ?*
- *Wie zie je hier op de foto ?*
- *He, zwarte Piet houdt de staf vast. Die is toch van Sinterklaas?*
- *Waarom had Sinterklaas zijn paard niet meegenomen, denk je?*

Digitaal prentenboek

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid, Ict en multimedia

Duur: 20 min.

Bekijk samen het digitale prentenboek van Pietje Pedro en de mijter van Sint (zie cdrom). Stel vragen over de verhaallijn en oorzaak en gevolgen die in het boek aan bod komen.

- Suggesties voor vragen voor de taalzwakke kinderen:
 - *Wijs Pietje Pedro eens aan.*
 - *Wie is dat? (wijs Annemiek aan)?*
 - *Wat heeft Annemiek aan Sinterklaas gevraagd?*
 - *Wil Sinterklaas zijn mijter graag terug?*
- Suggesties voor vragen voor de taalsterke kinderen:
 - *Waarom is het voor Pietje Pedro moeilijk om de wens van Annemiek te vervullen?*
 - *Heeft Pietje Pedro de mijter ingepakt voor Annemiek of voor Sinterklaas?*
 - *Hoe krijgt Pietje Pedro de mijter van Sinterklaas terug?*
 - *Hoe loopt het verhaal af?*

Extra activiteiten

1. Pepernoten bakken

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid, ouderbetrokkenheid

Duur: 20 min.

Bak samen met een groepje kinderen pepernoten. Vraag hierbij hulp van één of twee ouders. Praat met de kinderen aan de hand van plaatjes van ingrediënten (zie bijlage 5) over wat je nodig hebt om pepernoten te bakken.

2. Sinterklaasgedichtje

Speerpunten: woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

Lees samen met een klein groepje kinderen een Sinterklaasgedichtje. Kopieer het gedicht uit bijlage 6 (uit: Pepernotenpoëzie van Marianne Busser en Ron Schröder) of schrijf het groot uit op een flap. U kunt natuurlijk ook een ander gedicht kiezen of zelf een gedicht maken. Enkele woorden zijn vervangen door kleine tekeningen. U leest het gedicht voor en wijst ondertussen mee. Stop met voorlezen bij de tekeningen en laat kinderen het plaatje benoemen. Op deze manier kunnen kinderen het gedicht 'meelezen' en oefenen ze enkele kernwoorden van het thema. Het lezen van het gedicht kunt u (eventueel op een later moment) herhalen.

Fase 5 Napraten

In deze fase wordt de activiteitencyclus afgerond. De pedagogisch medewerker praat met de kinderen na over de activiteiten die ze samen hebben ondernomen bij het thema *Pak maar uit!* en het centrale prentenboek *Pietje Pedro en de mijter van Sint*.

Napraten bij de boekenmuur

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 15 min.

Wat weten we nu?

Vraag alle kinderen om bij de boekenmuur te komen staan en laat ze vertellen over wat ze nu allemaal weten over Sinterklaas en het centrale prentenboek. Bespreek de werkjes en vraag hen wat ze leuk vonden aan het thema of boek.

Voorwerpen thema bij elkaar zoeken.

Zorg ervoor dat de spullen van de thematafel in de verschillende speelhoeken liggen. Laat kinderen één voor één in de hoeken zoeken naar de voorwerpen van de thematafel. Besteed aandacht aan receptieve en productieve woordenschat:
Receptief: *Wil je voor mij de schoenen halen?*
Productief: *Wat heb je gevonden?*

Verhaal aan de hand van de voorwerpen samenvatten.

Ga met de kinderen na of de voorwerpen die gevonden zijn bij het boek horen. Probeer met de voorwerpen het verhaal op te bouwen. Stel het belangrijkste probleem en de oplossing daarvan aan de orde. Probeer op een notitieblokje bij te houden welke aangeboden kernwoorden de kinderen begrijpen en gebruiken.

- *Jij hebt de mijter van Sinterklaas gevonden. Wie wilde de mijter graag hebben?*
- *Dit is Sinterklaas. Vond Sinterklaas het vervelend dat zijn mijter zoek was?*
- *Goed zo, je hebt Pietje Pedro gevonden. Wat deed Pietje Pedro met de mijter van Sinterklaas?*
- *Hoe zorgde Pietje Pedro ervoor dat Sinterklaas zijn mijter weer terug kreeg?*
- *Wat kreeg Annemiek aan het eind van het boek van Pietje Pedro?*

Zelf vertellen

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

Vraag aan de kinderen wie nu zelf het verhaal wil 'voorlezen' aan de anderen. Geef hierbij steun als dat nodig is of laat het kind voorwerpen of plaatjes gebruiken ter ondersteuning. Stel een vraag om het verhaal weer op gang te brengen wanneer het kind vastloopt. Ga na welke nieuwe woorden het kind tijdens het voorlezen gebruikt.

Verwerkingsactiviteiten rondom het thema

Speerpunten: woordenschat, mondelinge taal, (ict en multimedia)

Duur: 10 min.

Organiseer verwerkingsactiviteiten rondom het thema. Kies uit één van onderstaande activiteiten:

Boekenmuur

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat

Breid de boekenmuur uit met tekeningen en knutsels van kinderen. Praat met de kinderen over wat ze gemaakt hebben. Bespreek ook de relatie met het centrale prentenboek.

Liedje of versje

Speerpunten: mondelinge taal

Zing samen een liedje of zeg een versje op rondom het thema. Kinderen maken er bewegingen bij. De eerste keren doet u de bewegingen voor; later laat u vooral de kinderen de bewegingen uitvoeren.

Spelen in de hoeken

Speerpunten: mondelinge taal, ontluikende geletterdheid

Speel met enkele kinderen mee in de hoeken bijvoorbeeld in de pakjeshoek. Pak zelf een cadeautje in. Zeg voor wie het is en schrijf de naam erop. Praat met de kinderen over de vorm, kleur of grootte van de pakjes.

Evaluatie/zelfreflectie

Speerpunten: mondelinge taal, woordenschat, ontluikende geletterdheid

Duur: 10 min.

De werkjes van de boekenmuur gaan in het gezinsportfolio. Praat aan de hand van het portfolio over wat de kinderen hebben gemaakt en geleerd. Geef vervolgens het portfolio mee naar huis.

- Voor de taalzwakke kinderen:
 - *Welk werkje vind je het mooist? Wijs maar aan.*
 - *Je hebt een mooie Sinterklaas gemaakt; pak hem maar.*
 - *Wat heb je hier van watten gemaakt? (wijs de baard aan)*
 - *Wie heb je hier getekend? (schrijf dit erbij)*

- Voor de taalsterke kinderen:
 - *Wat heb je hier gemaakt?*
 - *Wat ga je er je over vertellen thuis?*
 - *Wat vind je het mooiste werkje? Waarom?*
 - *Wat zal ik erbij schrijven?*

Eindevaluatie

Ontwikkeling van de peuters bijhouden met gezinsportfolio en woordenmap

Het gezinsportfolio is een belangrijk hulpmiddel bij de evaluatie van de ontwikkeling *van* de peuter. Maar de pedagogisch medewerker kan het portfolio ook gebruiken voor evaluatie *met* de peuter. Door de verschillende werkjes van de peuter te dateren en na een aantal maanden te vergelijken krijgt u een beter zicht op de ontwikkeling van het kind. U kunt aan de hand van het gezinsportfolio met de peuters praten over hun werk. Ook de ouders kunnen dit thuis doen. Zo zien de peuters welke vorderingen ze hebben gemaakt en wat ze al kunnen. Door hierover vervolgens met de ouders te praten, betreft u de ouders bij de ontwikkeling van hun kind.

De pedagogisch medewerker heeft in een woordenmap bijgehouden welke nieuwe woorden de kinderen hebben geleerd. U kunt de woordkennis nogmaals evalueren door plaatjes of tekeningen bij de kernwoorden in het gezinsportfolio te plakken en na een aantal maanden met de kinderen na te gaan of ze de woorden nog kennen. Ook hiervan maakt u aantekeningen.

Pedagogisch medewerkers evalueren het thema: wat liep goed en wat kon beter?

Na afloop van de cyclus gaat de pedagogisch medewerker na of de planning die zij van te voren heeft gemaakt ook daadwerkelijk is uitgevoerd. Wat ging hierbij goed en wat liep minder voorspoedig? Zijn alle speerpunten van de Taallijn aan de orde gekomen? Is er herhaald en interactief voorgelezen? Was er voldoende aandacht voor het oefenen van de woordenschat, gesprekken in de kleine kring en ouderbetrokkenheid? Is de computer zinvol ingezet? Als een onderwerp niet voldoende aan de orde is gekomen, stelt u vast wat de oorzaak was en bedenkt u een oplossing voor de volgende keer. Ook bekijkt u de achtergrondinformatie bij de verschillende leidstervaardigheden in het boek *Peuters Interactief met Taal* en gaat bij uzelf na welke vaardigheden u bij het volgende thema speciaal aandacht wil geven.

Verzamelen materialen en ideeën voor volgend jaar

De pedagogisch medewerker verzamelt alle materialen die bij het thema gebruikt zijn in een kist of doos. Hierin komen ook alle aanvullingen, opmerkingen van de pedagogisch medewerker en het planningsformulier. Een volgende keer kunt u het thema dan zo weer gebruiken.